

Inserati se sprejemajo in veljajo
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravišstvo
(administracija) in ekspedicija na
Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrť leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrť leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je v Ljagovih uli-
cah šte. 7.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

0 preustroji šol.

I.

Tožbe o novi šoli so tako stare, kakor je nova šola sama. Te tožbe so dale povod, da so se veliki teden na Dunaju zbrali deželni šolski nadzorniki, ki so 20. t. m. sklenili obravnave o preustroji srednjih šol, ktere so pretresali na vse strani in razodeli njihove pomanjkljivosti. Dotične obravnave so izročili učnemu ministertvu, da se bode pri preuredbah, ktere zdaj vsi spoznajo za neobhodno potrebne, nanje oziralo. Oglejmo si to reč natančneje. Zidali so povsodi cele šolske palače. Da so deželne doklade tako velike, uzrok je največ nova šola. Razun učitelja mora občina plačati še orgljara in mežnarja, ker učitelj takih poniževalnih (?) del opravljati ne sme. To bi bilo vse prav in lepó, ko bi mi bili bogato ljudstvo, kakor so Francozi; pri svoji revščini pa takih bremen ne moremo nositi. Včasih je bil učitelj tudi orgljar in mežnar, plačevali so ga z biro, tako da mu ni bilo treba kruha stradati, občino pa so vsa tri opravila le malo stala. Zdaj je pa za vsak posel poseben mož nastavljen, pa vsi trije le slabo izhajajo. Se ve, da ima učitelj plačo, pa vpraša se, kaj je več vredno, ali sedanja gotova plača, ki je pri vedno večji dragini vendar le majhna, ali pa je bila več vredna nekdanja bira in nekoliko plača zraven; jaz bi sodil, da je učitelj, če je imel tudi orgljarsko in mežnarsko biro, bolje živel, nego sedaj. Zdaj pa še kaj o učnem načrtu. Včasih so se otroci učili pisati, brati in računati, in so se tega tudi naučili. Zdaj pa imajo menda kakih šestnajst predmetov, pa se nobenega ne naučé.

Glavna stvar je, da se otrok brati in pisati nauči, če zna brati, se lahko pozneje sam nauči tega, kar ga posebno veseli, čemu pa bi bile knjige na svetu. Marsikdo se je izobražil brez šol, samo da je imel veselje za znanost, in je čital in čital doma v prostih urah. Imamo knjige zemljepisne, zgodovinske, prirodoslovne itd., vsak se lahko izobrazi v tem, kar ga veseli, samo da čitati zna. Čemu tedaj tlačijo vse te razne predmete že v ljudsko šolo, da otrokom glavo zmešajo s toliko stvarino, in jim nazadnje še zdravje pokvarijo, ker jih držijo zaprte po pet ur na dan v šolski sobi?! Nasproti premnogemu uku vpeljala se je telovadba. Pa meni se ta reč prav nepotrebna vidi. V velikih mestih ne rečem; pa na deželi skačejo otroci že tako zadosti okoli; dajte jim le več prostega časa, za otroke se ni treba bati, da bodo v sobah čepeli, saj sami silijo na prosti zrak, in se telovadijo brez poduka z ravno tako povoljnim učinkom za telesno zdravje, kakor ga ima bojda umetna telovadba. To bi bile glavne napake nove ljudske šole.

Obrnimo se še do srednjih šol. Tisto nakopičenje učnih predmetov, kakor jih vidimo pri novi ljudski šoli, najdemo tudi v naših srednjih šolah. Terja se toliko od mladenčev, da le najbolj talentirani zamorejo zadostiti vsem terjatvam. Celi dan jih imajo zaprte v zaduhlih šolskih prostorih, in ko pridejo domu, zopet ne morejo oddahniti si, kajti učiti se morajo za prihodnji dan. Nekteri se morajo poleg tega še mučiti s podučevanjem otrok, da se preživé. Mladeneč, ki hoče zdrav ostati, in si privoščí kak sprehod, kak izlet, nekaj

svobodnih ur, tak bo zaostajal, ne bo zadostil preteranim terjatvam; oni pa, ki se svoji osodi uda, in vse stori, da razveseli svoje starše in učitelje, on ki si glavo beli noč in dan, tak bo gimnazijo zapustil kot „Krüppel“. Le pogledjte naše študente; so li to vesli mladenči? Suhi, bledi, slabotni, na pol slepi zapuščajó gimnazijo; še le na bolj svobodni univerzi se nekoliko okrepčajo in telesno popravijo. Vsi zdravniki so ene misli, da sedajna šola s svojimi nenasitljivimi terjatvami je kriva, da je vsako leto vedno več mladenčev za vojaščino nesposobnih. Toliko je predmetov, in vsak učitelj hoče, da bi se ravno njegovega učenci najbolj temeljito učili. Tako pritiskajo vsi učitelji na ubozega mladenča, in mu grozijo z vsemi mogočimi strašili, ako jim ne more zadostiti. Tako čepi v šoli, čepi doma pri knjigah, in se uči še v dolgo noč, ne da bi si privoščil sprehoda ali odpočitka; kako bi zamogel tak revež zdrav in krepak mož postati? Prišli smo nekteri zdravi in močni iz gimnazije, pa to smo bili tisti, ki se nismo več učili, kakor le toliko, kar je bilo neobhodno potrebno, da nismo kljuge dobili. Ali so res vsi ti predmeti, ki se jih v srednjih šolah učiti morajo, tako silno važni in imenitni, da se nobeden izpustiiti ne sme? Na to vprašanje bomo v prihodnjem članku odgovorili.

Nekaj o prebivalcih naših mest.

Vsakega mesta pravo srcalo so njegovi prebivalci. Po narodnosti se ločijo v tuje in domače, po političnem mišljenju pa v narodnjake, nemškutarje in indiferentiste, t. j. take,

Pravi Détomil.

Izgojevati se pravi povzdigovati otroškega duha z besedo in dejanjem, da postane goden svojemu poklicu. Nauk o izgojevanju torej uči, kako mora odgojevalec ravnati, da doseže ta namen. Z ozirom na to se da po nepravilnih v nekdanjih latinskih slovnica kazanih glagolih: dic, duc, fac, fer, pokazati kratko toda dobro pravilo pedagogično, ktero se živo priporoča sedanjim dokaj zmešanim šolskim možem.

Dic! Da zamoremo naznaniti svoje misli, dal nam je Bog dar jezika. Ves poduk (v ožjem pomenu) se opira na jezik. Če torej pravimo: „reci“ ali „govori“, hočemo povedati: „uči, in to je prvo pedagogično pravilo. Uk, ali izgojevanje besedno mora biti tako, da učenec, učenka dobro razumeva in nauk sprejema. Zaradi tega mora uk najpreje biti lahek. Kader ne učimo tega, kar bi presegalo duševno moč učencev, ga utrudimo prehitro in mu zmedemo razum; učimo lahko. Ali nasproti treba zavreči tako lahkoto, ki bi mu um slabila, mestu da bi ga bistrila. Vse kar pride iz ust učnikovih, naj bode učencu umevno in jasno.

Vsako temno reč moramo razjasniti, zamotano razmotati, težko olajšati. Pri razlogih se pa večkrat zaide v to napako, da učenca le zmešajo. Kratko in dobro! Mnogo pomagajo pri uku prave prilike, podobe, kratki izreki, primere, ki nauk poživljajo in lepšajo.

Učiti je treba polagoma; v glavo se ne dá vlivati, kolikor bi kedo hotel. Če hočemo prehitro napolniti steklenico, več razlijemo, nego vlijemo. Beseda bodi sploh živa in tolikanj mična, da vzbuja vedno pozornost, in varuje raztresenosti. Ozirati se moramo na onega, ki ga imamo pred sabo; ne govoriti tje v en dan, tako da bi nazadnje še sami ne vedeli, pri čem da smo ostali, kar se v šolah mnogokrat zgodi. Ne bodi pri uku bolj učen kakor je treba. Učenec kmalu spozna, kedaj se hočeš bahati, in s tem se mu ne prikupiš. Govori torej samo o tem, kar učiš; kolikor krajše, toliko bolje: ali za to naj bo nauk krepak in zrnat.

Luščin ni treba mlatiti, pač pa je dobro zrna čistiti luščin, to je, dobro je ponavljati. Kedar si kaj povedal prepričaj se, ali te je umel učenec; sprašuj pogostoma. Prašanje je pri nauku kaj važno, in ni odveč stokrat one

na to opozoriti, ki se pečajo z odgojo. — Uk, ki ima te lastnosti in druge, kakor se namreč kaže potreba, je dober in primeren, ter bo dosegal svoj namen.

Duc. Ali samo učenje bi kaj malo koristilo pri odgoji, ako ga ne podpira dejanje, ravno tako, kakor je pri molitvi izgovarjanje besedi ničevó, ako jih ne občuti srce. Zato pravi drugo pedagogično pravilo: vodi! Voditi se mora gojenec, da ne zaide v napake, voditi k dobremu, lepemu, pravemu; k slabemu smo nagnjeni vsi, posebno pa mladina, ki ima sicer občutljivo srce, ali mehko, slabo voljo in je v vednej nevarnosti. Gojitelj mora biti vodnik, toda mil, ljubeznjiv vodnik. Trda uzda pri konju ni dobro znamenje; ravno tako tudi strogo vedenje proti gojencu ne. Ljubezen naj bode vodilo, naj bode uzda, ki vodi lahko pa dobro. Na očeh bere otrok učeniku, ga li ima rad, in hvaležen mu je za njegovo ljubezen. Povračuje mu to ljubezen, ljubi in ceni ga kot svojega očeta in rad sluša njegov glas. — „Voditi“ ima pa še drug pomen, namreč: vadi. Učenik vodi, in učenec se vadi. Kakor duh sam še ni človek, če združen ni s telesom, tako tudi nauk pri izgoji ne zadostuje, če ni

ki niso ne krop ne voda. Vrojenci se razdelujejo zopet v narodnjake ali Slovence, in odpadnike (renegate) ali nemškutarje; isto tako tujci ali naseljenci v narodnjake, t. j. pravične ljudi, ki drže z narodom, med katerim živijo, — in nasprotnike naroda, ki hočejo vsiliti na vse mogoče načine narodu slovenskemu svoj jezik, svoje šege in so se zato zvezali z našimi odpadniki. To je kratka karakteristika prebivalcev po vseh mestih na Slovenskem, po katerih se prebivalci razdelujejo v narodnjake Slovence, nemškutarje (oziroma lahove) in take, ki glede političnega življenja niso ne tič ne miš, tedaj nobenim priljubljeni, ker hočejo streči dvema gospodoma.

Med nami živeči naseljeni ali ne naseljeni tujci se zopet delé po narodnostih; največ je Nemcev in Lahov (Italijanov). Prvih je posebno veliko in to iz dvojnih vzrokov. Prvič že po naravi vsaka stvar proti gorkejšemu jugu sili, tedaj tudi človek in sicer posamezno, rodoma ali kar po celih narodih, kar nam dokazuje zgodovina; drugič je že več stoletij zlasti avstrijska politika taka, da meri le na ponemčenje Slovanov in iz tega vzroka ne le pospešuje naseljevanja Nemcev po naših deželah, ampak nam pošilja službenikov cele trume sim. Tako je bilo mogoče, da se je zlasti po naših mestih in večih trgih naselilo veliko Nemcev različnih stanov, posebno uradnikov, za njimi rokodelcev in trgovcev, zadnjih dvojih zato, ker — to se ne da tajiti — imajo na Nemškem za ta stanova boljše izobraževališče, kakor na Slovenskem; Slovenec je večidel primoran v tem iskati si poduka po tujih deželah, česar pa ni kriv on, ampak drugi.

Manj, ko iz severa, prihaja tujcev k nam iz juga; čim više proti severu greš, tem manj jih bo. Zato že tudi pri nas, izvzemši Trst in Gorico ni veliko laškega elementa.

Oglejmo si še te natančneje. Kar prihaja s severa — Českega in Nemškega — k nam, se deli v dvoje: nekaj se jih drži gesla, čegar kruh jém, tega pesem pojem; in to so pravični, narod jih spoštuje in rad ima. Žalibog, da je takih premalo, komaj četrta del; vsi drugi stopijo na stran nemškutarjev in pospešujejo njihove namene iz raznih vzrokov, katerih tu ne bomo pretresali, ker so dovolj znani našim bralcem in s kritiko teh ljudi nočemo

dražiti rahlega čutja državnega pravdnika. Žalostno je le to, da celó izmed „naših bratov“ Čehov se jih toliko izneveri Slovanstvu in pristopi našemu domačemu renegatstvu, nemškutarstvu! Taki svoj odpad zagovarjajo, češ, da so „Čeho-Nemci“, čeravno jih že vsaka druga nemška beseda izdá, da jih nemškega jezika ni učila mati. Taki so našim renegatom popolnoma sorodni in zvesti bratje.

Drug rod je rod Lahov (Italijanov) med nami naseljenih. Ti so se skoro izključljivo združili z našimi nemškutarji, ker laški element — kar kažejo najnovejše dogodbe ob avstrijsko-laških mejah — ni sovražen le Slovanom, ampak tudi Avstriji. Mislim, da ne bom zadel napačne, če kar naravnost trdim, da je srd Lahov (in deloma tudi nekterih med nami bivajočih lahonorov) prenešen na Slovence zato, ker so ti tako zvesti Habsburški rodovini in Avstriji in glavni zadržek razširjanju laških mej. Kar toraj pride Lahov med nas in se tu naseli, je skoro vse protinarodno, drži z našimi nemškutarji, čeravno nemški toliko zna, kakor kaka branjevka. To kažejo posebno pri volitvah, kjer deró vedno za nemškutarji. Čudna prikazen pri tem jelpač ta — in to nas tolaži — da njihovi med nami rojeni otroci oziroma nasledniki so skoro izključljivo narodni. Zato že ljudje pravijo: „kar Lah med nami rodi, se narodno izgoji.“ Zato bo lahonorstvo, ki je zdaj res še hujše od nemčurstva sčasoma prerodilo se in zginilo — če bo avstrijska vlada protiaustrijskim željam in propagandi „italijanisimov“ po naših južnih mestih pokazala ostre zobe.

Drobtine med nami so še tudi Švicarji. Ti so večidel kakor mravlje, v politično življenje se ne mešajo, pač pa so politični po svoji dobri pameti: nabirajo [si] namreč zakladov za dom. Da ne pridejo ob volitvah v nobene zadrege, nemarajo si pridobiti avstrijskega državljanstva. Vendar spoštujejo vse narodnosti, kakor se v njihovi mnogojezični državi spoštuje vsak jezik, če ga še tako malo ljudi govori. Zato pri nas simpatizirajo z nami in nas tudi po moči podpirajo. Vsakako so nam pa ljudje, ki imajo boljše pojme o pravi svobodi, kakor naši nemškutarji in Lahoni.

Kar je med nami naseljencev drugih slovanskih narodnosti: Srbov, Hrvatov in tudi

bratov iz družih sosednjih dežel, so z nami le redko kateri se zvrže; kar je pa takih, da drže z našimi nasprotniki, na tiste tudi njihova domovina ni ponosna.

Veselo znamenje pri vsem tem je pa to: Naraščaj tujcev, ki se pri nas naseljujejo, je naroden — vsaj po večim; kar ga pa ni narodnega, nima prihodnosti, ampak se pokončuje sam po sebi. To je videti po mestih vsaki dan, zato so nam tujci nevarni le, če se jim sami podvržemo.

Politični pregled.

V Ljubljani, 24. aprila.

Avstrijske dežele.

Z Dunaja se poroča, da so se vsled nameravane preustroje srednjih šol tudi ljudski učitelji jeli že bati, da bi za tem tudi na ljudsko šolstvo ne prišla vrsta, in graško učiteljsko društvo je v neki resoluciji že sklenilo, da bi prav zelo obžalovalo, če bi se sedanje šolstvo premenilo v svojih načelih. Tudi društvo kranjskih nemčurških učiteljev bode te dni sklenilo enako resolucijo, če smemo „Tagblattu“ verjeti. Iz tega je zopet razvidno, da liberalnim šolskim učiteljem ni mar za šolo, ampak le za lastne koristi, ki pridejo v nevarnost, če se šolstvo premeni v dosedanjih liberalnih načelih.

22. t. m. je neki trgovski agent v Praterju dunajskem z revolverjem dvakrat ustrelil na kneza Thurn-Taxisa, katerega pa k sreči ni prav nič zadel. Prijel je knez hudodelnika, ki je rekel, da je kneza napadel, ker mu je odrekel denarno podporo.

Državni zbor se zopet snide 30. aprila.

Vnanje države.

Rusija in Avstrija se boste gledé vzhodnih zadev, kakor se kaže, srečno porazumele in dotične obravnave se prav gladko vrše. Anglija pa oborožuje svoje čete in je zapovedala vse polke indijskih podložnikov pripraviti do števila, kakoršno imajo o vojski-nem času. 29. t. m. se neki iz Bombaja v Evropo odpelje prva brigada. V Carigradu so si prizadevali pripraviti Ruse, da bi se umaknili iz San Štefana v Odrin, Angleško brodovje pa da bi odšlo v besiško luko. Pa to prizadevanje bilo je boje zastoj. Tudi se poroča, da hoče Layard angleške podložnike na

združen z vajo. Zato so pedagogi vseh časov povdarjali to pravilo. Učimo se, da s svojimi vednostmi sebi in drugim pozneje koristimo. Čem bolj se dá nauk v dejanji porabiti, tem prijetnejši nam je. Ravno tako je pri mladini. „Zakaj in čemu se tega učim?“ poprašuje rada, — in slaba za učenika, če ne zna dati odgovora. Kaj bi pomagalo računstva učiti se, če se učenec ne vadi, ne obrača nauka na življenje. Kako neprimerno je siliti vedno le samo slovnico in zanemarjati berilo, pisanje. Z vajo pa se še tako pust predmet priljubi, v njej zadobi suh nauk živost in lepoto. Bodisi v vedah, bodisi v umetnijah ločimo teorijo in prakso ali besedni nauk in vajo. Enostranski uk obrodi malo sadu, le v soglasji obeh je prava.

F a c! Tretje pravilo pedagogično velevala: stori! Malo malo vspeha ima še tako izvrsten poduk, še tako primeren navod v izgojevanji, ako ni učenik tudi sam to, kar uči; ako se sam ne ravna po svetih, katere daje drugim. Človeška narava je taka, da verjamemo raje očem, kakor ušesom. Učeniku, ki hodi zanemarjeno napravljen in priporoča učencu čednost in snažnost, smejal se bo ta v pest. Zdrav-

nik, ozdravi sam sebe! Zraven starišev je učenik otroku naj imenitnejša oseba; njegova podoba se mu vtisne globoko v spomin, njega ima vedno v mislih, nanj se pri vsakej priložnosti sklicuje. Če njegove besede ganejo, vleče njegov zgled. Po šolah se lahko opazuje, da so učenci natančni, če je natančen učitelj, da so ravno tako prijazni, zgovorni dobrodušni, če je tako učitelj. Ne bodeš se mnogokrat zmotil, ako sodiš po učitelju šolo, in po šoli učitelja. Redis ad exemplum totus componitur orbis. Kako to velja posebno za učenika verozakona, je znano. Kakor angelj je v očeh otročjih, njegove besede ne vzbujajo nikjer dvomov. Toda hliniti se ne sme: mladina ima kaj bistro oko in hinavca kmalo opazi. — Kako važno je to pravilo pri izgoji, uči nas največji učenik, Sin Božji sam. On se je skliceval na svoj zgled, na svoja dejanja, in tirjal vero svojim besedam. Tisti je najboljši učenik, ki zamore na se kazati in brez samohvale reči: mene posnemajte. Tak je učenec vodnik, zgled, ki glasno kliče, najbolje potrdilo svojim besedam. — Ne samo oziroma sebe naš odgojevalec „stori“, treba dejanja i oziroma gojenca. Z drugimi besedami: Kadar je treba,

kaznui, ali pa pohvali z darilom. Skušnja in previdnost naj tu vodita učenika. Nikoli se ne prenašati, nikoli ne slušati prvega nagiba.

Fer! Nosi, prenašaj! — Izgojevati je kaj težko. Razum mladini je majhen, omejen, volja slaba, raztresenost velika. Mnogokrat je razvajena, muhasta, predna, trmasta, in vse te težave premagati in odstraniti mora odgoja. Kolikokrat nam je plačilo nevhvaležnost, obrekovanje! To so pač težave, in če odgojnik, bodisi katere koli vrste, ni se dobro oborožil s potrpežljivostjo, slabo shaja. Koliko žalostnih ur vžije oni, ki je nagle jeze, katerega se brž polasti nejevolja. To si skuša zlajšati z nepripravnimi priimki, psovskami, morebiti še s kletvijo. Večkrat kaznuje, če tudi ni bilo potrebno, in tako napravi neizmerne škode. Takega odgojnika se gojenec boji, ogiba, pokriva resnico, in navadi legati. Tako rodi res nejevolja le traja, kakor pravi pregovor: „Učitelj brez potrpežljivosti je kakor ploha, ki se po zemlji udere, prestopi vse jeze in namest napojiti žejno zemljo, jo le zabije in potepta.“ Kedor pa nima potrpežljivosti in je vendar le odgojnik, naj si jo skuša pridobiti, premaguje naj strast. Neč ne pomaga tarnjati in križati

Turškem, če bi moral odriniti od onod, izročiti varstvu američanskih zedinjenih držav.

Italijanska vlada je dobila po naznanilu nekterih listov poziv na kongres in je odgovorila, da je priprovljena se ga vdeležiti. Grška vlada pri italijanski moledova, da bi se i ona dopustila k kongresu s pravim odnošajem, jednakim kakor so ga imele pariške signatarne vlasti. — Nekteri listi iz Rima poročajo, da se je papež po nasvetu zdravnikov odločil čez poletje živeti izvan vatikana v kakem drugem kraju.

Izvirni dopisi.

Iz Celja 19. aprila. Pretečeni torek (16. apr.) prišlo je od c. k. deželne sodnije v Gradcu povelje, da imata znana dva avskultanta v 24 urah Celje zapustiti, ter se podati na novo jima odkazano mesto v Ljubno (Leoben) na gornjem Štajarskem, toda vložila sta prošnjo do deželne sodnije v Gradcu, da bi se jima odločilo kako drugo mesto. In zdaj jima je ukazano, da naj se Mulley poda k okrajni sodnji v Ptuj, Meixner pa v Kozje. V odgovor dopisniku v „Slovenski Narod“ v št. 89 naj bo povedano, da ona dva gospodiča se nista samo pred cerkvijo, temuč zares tudi v cerkvi sv. Jožefa pobalinsko obnašala, kakor je bilo v „Slovenca“ popisano. Obžalujem, da se je vredništvo „Slov. N.“ dalo prevariti; imenujem mu lahko mnogo prič, ki so bile navzoče pri celem škandalu. Precej drugi dan prišla sta gg. misijonarje in g. opata odpuščenja prosit. Čemu bi se resnica prikri-vala, ki jo vse Celje in okolica vé?

Iz Savinske doline 18. t. m. (Šolstvo — kateheti — pritožbe o njih). Pri nas se je zgodila velika napaka, da — zločin-stvo, da je katehet zjezil svojega nadzornika, pihača, pravijo tukaj, kukovca, pravijo drugej. Ta pihač je osledil, da katehet ne zapisuje redov v svoj zapisnik ali katalog in da svojih predavanj ali razlag ne vpisuje. Katehet mu je odgovori, da rede že vpisuje, da pa tedenske knjige (menda klassenbuch?) še nikjer vi-del ni, in da je to očitjanje neopravičeno — preziranje ali denunciranje! Tako se pa nad-zorniku odgovarjati ne sme. Zato dobi katehet vradni nos od okrajnega šolskega sveta. Radi

se, nič ne tožiti o zabitosti učencev. Ko bi otroci bili pametni in učeni, kakor hoče marsikak odgojnik, čemu bi bila potem odgoja? kedo bi potreboval učiteljev? Ne z nevoljo, temuč z ljubeznijo mora prenašati te-žave svojega delovanja. Nobena zapreka naj mu ne vzame srca: kar se ne da izogniti, treba potrpeti in veseliti se o napredku. Le na obrazu kaže žalost, ne v dejanji. Učenec kmalu zapazi, da ti je hudo storil, hudo mu bo delo v srcu, in gotovo se bode v prihodnje varoval storiti, kar bi moglo žaliti ljubljene-ga učenika.

Tako dela naj odgojnik. Mirna, sladka, sveta navdušenost naj ga vodi v njegovem poslu. Res, izgoja je trpka, a sladek je njen sad. Kateri drugi stan ima obdelovati tako rodo-vitno polje; kaj obeta tolikanj, vzbuja toliko nad, kakor mlada srca? Na izgoji visi sreča posameznega, sreča držav in narodov. To pre-pričanje naj prešinja odgojnika, in lahko bo učil, jasno in kratko, vodil bode prav svojega gojenca in ga vadal, lep zgled mu bode dejan-sko, in potrpežljivo bode prenašal vse težave. Kot vzor odgojnikov pa naj mu sveti luč ne-beška, človeštva odgojnik, učitelj Božji.

Fr. L.

bi, da nam katehet sam pove, kako se je rešila ta stvar, da izvemo, kako se sploh govori, katehet. Sicer se pritožujejo že neki učitelji, da je laže občevati starejšimi duhovniki nego z mlajšimi! Mogoče. Tako se sliši tudi od du-hovnov, da je laže občevati s starejšimi učitelji nego z mlajšimi. Napredek se razodeva tu in tam.

Iz Dobropolj, 22. aprila. (Poslo-vilo č. g. J. Razborška. — Mrtvec najden.) Dragi „Slovenec“, sprejmi v svoje predale sledeče vrstice; nič kaj veselega ti ni-mam poročati. Danes velikonočni ponedeljek so se naš mnogospoštovani gosp. kaplan J. Razboršek v zadnjem govoru od svojih dose-danjih ovčic v Dobropoljski fari poslovili. Vsi navzoči so britke solze točili za tako ljublj-enim dušnim pastirjem, ki nas zapuste ter na-stopijo službo župnika na Berdu; res srečna je duhovnija, ki bo imela tako skrbnega in v vsih obzirih mnogo čislane-ga dušnega pastirja! Mi se pa z žalostnim srcem poslovimo od njih, ter jim za vse dobrote, ktere so nam storili v dušnem in telesnem obziru izrekamo naj to-plejšo zahvalo.

Druga žalostna novica v naši okolici je pa ta, da so našli mrtvo skoraj že vse gnjilo truplo J. Pugelna iz Podgore. Še meseca de-cembra se je bil skregal s svojim očetom, po-tem pa odšel z doma, da niso nič vedeli, kam, in dozdej nič slišali o njem. Te dni pa je prišla žandarmarija naznauit, da so ga našli mrtvega v gozdu pri Brezovici pri Ljubljani.

Domače novice.

V Ljubljani, 25. aprila.

(Deželni predsednik vitez Kalina) je v torek z nagličem iz Gradca došel v Ljubljano.

(Kranjska stavbena družba) je imela več raj svoj občni zbor. V preteklem letu je imela od 250 000 vplačanega kapitala čistega dobička 16.099 gl. 5 kr.

(Posebni železnični vlaki), ki so šli te praznike na razne kraje, se niso nič kaj ob-nesli. Iz Ljubljane na Dunaj se je v soboto odpeljalo samo 11 oseb, z Dunaja v Benedke pa jih je šlo skoz Ljubljano samo 125. Glavni vzrok je poleg pomanjkanja denarjev menda ta, da je o velikih praznikih vsakdo rad doma pri svoji družini, in da se take dni brez po-sebnih opravkov nihče rad ne podaja na pot.

(Vcenitev zemljiš) se ima zaradi nove po-stave, ktere smo v „Slovenca“ že omenjali, vsled ukaza finančnega ministerstva toliko časa ustaviti, dokler ne dojde povelje jo zopet pričeti.

(Mestni odbor) ima jutri 26. aprila ob 5. uri popoldne svojo navadno mesečno sejo.

(Bizoviška čitalnica) misli napraviti dne 2. rožnika veselico v Bizoviku, in sicer uza-jemno z društvom „Sokolom“, ako bo ta dan tudi sokolovcem všeč. Sklenilo se je tudi, da se čitalnica udeleži mnogobrojno slovesno-sti, kedar se bo čitalnica v Šiški odprla. Ome-njamo, da se je lepa zastava bizoviške čital-nice videla celó v daljnem Ložu pri lanski ta-moščnji slovesnosti. Govori se tudi, da mislijo Bizovičani v jeseni tabor napraviti. Slava vrlim možakom!

(Slovensko gledališče). „Turki pri Sisku“ bili so v ponedeljek po občinstvu s pohvalo sprejeti. G. Kocelj naredil je hrvaškega bana izvrstno. Beneficijant g. Schmidt je kot Juran občno dopadal. Kakor vselej, bila nam je tudi ta večer simpatična osoba g. Blejca všeč, ki je Hasan pašo prav dobro predstavil. Gospica Mancetova ni popolnem zadostila. V obče se

more reči, da so bile glavne vloge v dobrilih rokah, skupnost pa je bila sem ter tje slaba. G. Schmidt je z vojaško godbo in z dobrimi igralnimi močmi vse storil, da bi občinstvo zadovoljil, pa on sam je — menda nezadovo-ljen, ker hiša je bila precej prazna.

Razne reči.

— Duhovske premembe v ljubljanski škofiji: Č. g. Anton Černe fajmošter v Hotederšici je 21. t. m. umrl. R. I. P. Za faj-moštre so bili 24. t. m. inštalirani čč. gg. J. Razboršek za Berdo, B. Šoklič za Loko, baron C. Cirhemb za Koroško belo, M. Poč za Loški potok, J. Sajovic za Slavino.

— Knjiga potrjena. Iz Trsta se nam piše, da je izvrstna knjižica „poduk o ženskih ročnih delih“, ktero je spisala naša duhovita rojakinja Ana Stumpf, rojena Pogorelčeva, voditeljica c. k. dekliske meščanske šole v Trstu, z odlokom vis. c. kr. minister-stva za uk in bogočastje od 30. marca t. l. št. 4104 dobila ministersko potrjenje in se sme vsled tega rabiti kot učna knjiga v vsih javnih šolah in zavodih.

— Nesreča pri streljanji se je velikonočno nedeljo pripetila v Ložini na Kočevskem, kjer imajo navado, da omenjenega dne skoraj v vsaki vasici streljajo z možnarji. Tudi v Ložini so že pred peto uro zjutraj od-raščeni fantje z možnarji pokali tako silno, da se je razlegalo daleč okrog. Po neprevidnosti se jim pa vžge smodnik, ki so ga imeli shra-njenega v nekem piskru, in osmudi tri strelce po obrazu in rokah tako hudo, da bosta dva med njimi težko okrevala. Malo prej so bili žandarji tam in so hoteli streljanje zabraniti. Pa komaj so odnesli pete, zvezli so fantje možnarje zopet na dan in zapalili ogenj ter streljali tako dolgo, dokler si niso osmodili glav. Kolikokrat smo že svarili pred takim drznim streljanjem, kakor je semtertje v na-vadi, pa ljudje so za vsa svarila navadno gluhi, dokler jih lastna škoda ne spametuje.

— Čitalnica v Kropi napravi na belo nedeljo 28. aprila ob 7. uri zvečer besedo s sledečim programom: 1. Ilirija oživiljena, napev Benj. Ipavca, besede Vodnikove. 2. Naglo bratje od dr. Lovro Tomana. 3. Vesela igra „Vdova in vdovec“ v enem dejanju. Osobe Pavlina, grajšakinja vdova, Milka, njena pri-jateljica, baron Samo, vdovec, Živko, mlad plemič. 4. Zopet petje „V tihi noči“, četvero-spev Ant. Hajdrihov, besede Jenkove. 5. Mili kraj, Nedvedov. 6. Deklamacija, s. Glosa. J. Koseski. 7. „Šablenka“, mazurka od Knitta, dvospev. 8. „Pod oknom“ napev Heidrihov, besede Preširnov. 9. Tombola. 10. ples.

— Živinska kuga se je prikazala v beligradski okolici na Srbskem. Vsled tega je prepovedano govejo živino in drobnico, kakor tudi kože in druge enake reči, po katerih bi se znala kuga zatrositi, iz Srbije vvaževati v naše dežele.

Eksekutivne dražbe.

27. aprila: 2. Duh z Raškega vrha, v Krškem. 2. Drečnik iz Markovega, v Kamniku. 2. Tomić z Grosuplja, 2. Požlep s Plešivice, 2. Jesih s Studenca, 2. Hočevnar s Pijave gorice, 2. Galič iz Hrušice, 3. Tancik iz Gorenjega Iga, 3. Klančar s Studenca, 3. Mihelič iz Bizovika, 3. Bricelj iz Gorenjega Kašlja, 3. Kerenc iz Suše, 3. Šušteršič z Jezera, 3. Kastelic z Velike Ilavegore, vsi v Ljubljani. 2. Varl iz Kamnogorice, v Rado-lici. 2. Maci iz Vidna, Krušnik iz Spodnjega Tustanja, 2. Maci iz Dola, vsi na Brdu. 3. Ja-kopič iz Podpeči v Lašičah. 3. Rebernik iz Vele-sovega, v Kranji. 3. Čarman v Trzinu. 2. Žgur iz Podboršta, v Vipavi. 3. Gorišek z Vrhpolja,

1. Jenškovec iz Drame, oba v Kostanjevici. 1. Potočnik od sv. Lenarta, 1. Vernik iz Stare loke, oba v Loki. 1. Kustrin z Vojske, 1. Slabe iz Goveka, 1. Cigale iz Zadloga, vsi v Idriji. 3. Premru z Vrhpolja v Vipavi. Vidrih iz Trnja v Postojni.

Loterijske številke 20. aprila.
V Trstu: 54, 37, 18, 64, 78.
V Lincu: 13, 43, 26, 73, 77.

Telegrafične denarne cene 24. aprila.

Papirna renta 61.15 — Sreberna renta 65.15 — Zlata renta 72.90. — 1860letno državno posojilo 111.25 Bankine akcije 795 — Kreditne akcije 213.90 — London 121.70 — Srebro 106.50. — Ces. kr. cekini 5.73. — 20 frankov 9.73 1/4.

Denarstvene cene 23. aprila.

Državni fond.	Denar.	Blago
5% avstrijska papirna renta	61.40	61.50
5% renta v srebru	65.—	65.50
4% renta v zlatu (davka prosta)	72.45	72.60
Srečke (lozi) 1854. l.	107.—	107.50
" " 1860. l. cel.	111.20	111.50
" " 1860. l. petinke	120.25	120.25
Premijski listi 1864. l.	134.—	134.40
Zemljiščine odveznice.		
Štajarske po 5%	98.50	99.50
Kranjske, koroške in primorske po 5%	90.—	91.—
Ogerske po 5%	77.90	78.—
Hrvaške in slavonske po 5%	84.50	85.50
Sedmograške po 5%	75.40	75.75
Delnice (akcije).		
Nacionalne ban	794.—	796.—
Unionske bank	56.—	57.50
Kreditne akcije	212.—	212.25
Nižoavstr. eskomptne družbe	725.—	730.—
Anglo-avstr. banke	87.75	88.—
Srečke (lozi).		
Kreditne po 100 gld. a. v.	159.75	160.—
Tržaške " 100 " k. d.	120.—	121.—
" " 50 " " "	62.—	63.—
Budenske " 40 gld. a. v.	29.25	29.50
Salmove " 40 " " "	38.25	38.75
Palffy-jeve " 40 " " "	28.25	28.50
Clary-jeve " 40 " " "	29.50	30.50
St. Genois " 40 " " "	28.75	29.50
Windischgrätz-ove " 20 " " "	25.75	26.25
Waldstein-ove " 40 " " "	22.75	23.50
Srebro in zlato.		
Ces. cekini	5.75	5.76
Napoleonsd'or	9.77	9.78
Srebro	106.40	106.60

Zaloga cementa

iz
c. kr. privilegirane

kamniške tovarne

je v prodajalnici železnine

Terček in Nekrep

v Ljubljani na vel. tergu št. 10.

Prodaja se na debelo in na drobno po zelo nizki stalni ceni; unajna naročila se točno izvršujejo. (2)

Najprimernejše darilce

za

pridne otroke

ste povesti:

1. **Hanani, ali zadnji dnevi Jeruzalema, in**

2. **Zadnji dnevi Ogleja.**

Knjižici obsegate okoli 180 strani in se dobivate mehko vezani po 30 kr. pri opravištvu „Slovenca“, ki po želji preskrbi tudi ličnejše vezanje. Kdor jih naroči deset, dobi eno knjižico po vrhu. (3)

Najnovejša in najizvrstnejša podoba papeža

Leona XIII.

oljnotis, v veliki obliki, 68 cent. visoka in 57 cent. široka, v krasnem pravem pozlačenem okviru se dobiva po 15 gld. (ki se zamorejo plačati tudi v treh mesečnih obrokov) pri

Karl Till-u,

(7) knjigarna in prodajalnica umotvorov, muzikalij in papirja v Ljubljani.

Izdajatelj in odgovorni vrednik: Filip Haderlap.

Wilhelm-ov Schneebergs Kräuter-Allop,

iz zdravilnih planinskih rastlin

za pljuča in prsi

po zdravniškem ukazu napravljen je najboljši zdravilo za bolna sopila, prehlajenje jabelka in sapnikovih vej, naj bo že akutno ali kronično, dalje za dušljivi kašelj, hripavico in vratne bolezn.

Zdatno nabiranje jabelkovih in pljučnih sliznic se strmovito naglo odzdravi in pljučnega emfizema tisti ne dobe, ki rabijo

Wilhelmov Schneebergs Kräuter-Allop.

Wilhelmov Schneebergs Kräuter-Allop zdravi želodčeve sliznice, in slast pa dober povžitek jedil bistveno pospešujeta splošno rejo in odpravi vse čutniške bolezni, ki jih večidel napravlja slaba kri.

Wilhelmov Schneebergs Kräuter-Allop je od l. 1855 sim prestal vse peskušnje, mnogo zdravniških spričeval potrjuje njegovo izvrstno, zaupljivo in korenito moč, in mnoge razprodaja njegova priča, kako priljubljen da je.

P. i. kupci, ki želé od l. 1655 sim od mene pripravljene izvrstnega pravega Schneebergs Kräuter-Allop-a kupiti, naj vselej odločno zahtevajo

Wilhelmov Schneebergs Kräuter-Allop.

Le tedaj je res njegov izdelek, če imajo flaše njegovo varstveno marko. Kdor jo ponaredi, zapade postavni kazni.

Poduk se vsaki flaši pridene.

Zapečatena izvorna flaša velja 1 gl. 25 kr. in se dobiva vedno frišna le pri izdeljatelju:

Izvirna flaša velja 1 gld. 25 kr., in se dobiva le pri izdeljatelju

Edino pravega izdeluje

Franc Wilhelm, lekar v Neunkirchenu, pri Dunaju, pri katerem se naj naročuje. Prodajajo ga pa tudi:

V Ljubljani: Peter Lasnik; v Postojni: J. A. Kupferschmidt, lekarničar; v Zagrebu: Sig. Mittlbach, lekarničar; v Bozenu: F. Waldmüller, lekarničar; v Borgu: Jos. Bettanini, lekarničar; v Brunecku: J. G. Mahl; v Brikseuu: Leonard Staub, lekarničar; v Celji: Baumbach-ova lekarna in Fr. Rauscher; v Oseku: J. C. pl. Dienes, lekarničar; v Frohnleiten: Vincenc Blumauer; v Brežah: Ant. Aichinger, lekarničar; v Feldbachu: Jos. König, lekarničar; v Gospiču: Val. Vovk, lekarničar; v Glini: Ant. Haulik, lekarničar; v Gorici: A. Franzoni, lekarničar; v Gradcu: Wend. Trnkoczy, lekarničar; v Hallu na Tirolskem: Leop. pl. Aichinger, lekarničar; v Inšpruku: Franc Winkler, lekarničar; v Inichenau: J. Stapf, lekarničar; v Ivaniču: Ed. Tolovič, lekarničar; v Jaski: Aleks. Heržič, lekarničar; v Celovcu: Karl Klemenčič, lekarničar; v Karlovcu: A. E. Katkič, lekarničar; v Koprivnici: Maks Werli, lekarničar; v Kranji: Karl Šavnik, lekarničar; v Knittelfeldu: Wilh. Vischner; v Kindbergu: J. K. Karinčič; v Liencu: Fr. pl. Erlach, lekarničar; v Mariboru: Alojzij Quandest; v Meranu: Wilh. pl. Pernwerth, lekarničar; v Malsu: Ludv. Pöll, lekarničar; v Muravu: Jan. Steyrer; v Ptuju: C. Girod, lekarničar; v Petervaradinu: R. Deodattovi dediči; v Radgoni: Cezar E. Andrien, lekarničar; v Roveredu: Rihard Thales, lekarničar; v Novem mestu: Dom. Rizzoli, lekarničar; v Trstu: E. Zanetti, lekarničar; v Belaku Ferd. Scholz, lekarničar; v Vukovaru: A. Kraicovics, lekarničar; v Vinkovcih: Fridrih Herzig, lekarničar; v Varaždinu: dr. A. Halter, lekarničar; v Slovenjem gradu: G. Kordik, lekarničar; v Zadru: V. Androvič, lekarničar. Kdor hoče prevzeti zalogo, naj se pismeno obrne do mene. (2)

Zarad zaloge naj se gospodje obrnejo do mene. Neunkirchenu pri Dunaju (na Dolenjem Avstrijskem) **Franc Wilhelm, lekarničar.**

Analitično-kemični laboratorij direktorja dr. Theob. Wernerja, lastnika politehničnega zavoda, priseženega kemika v Vratislavu.

B. G. IX. fol. 24.

Gospod lekar Franc Wilhelm v Neunkirchenu na Dolenjem Avstrijskem, napravlja po zdravniških pravilih neki čaj, katerega prodaja pod imenom: **Wilhelmov protiprotinski protirevmatični čaj za čiščenje krvi.**

Ta čaj sem že večkrat med letom od druge strani pozviljan preiskoval in svoja menja o njegovih delih izrekel. Prav všeč mi je tedaj bilo, ko se je g. lekar Franc Wilhelm sam do mene obrnil s častno prošnjo, naj opirajoč se na svojo natančno kemično, mikroskopično in farmakodinamično preiskavo izrečem svoje mnenje o tem čaju.

Pred vsem opomnim, da sem v čaju, katerega mi je g. Franc Wilhelm, lekar v Neunkirchenu naravnost poslal, našel ravno tiste posamezne reči kakor pri vseh že prej preiskovanih sortah, in da so bile vse za ta čaj porabljene rastline vselej jako izvrstne. Vsled svoje preiskave smem dalje opomniti, da gori imenovani **Wilhelmov protiprotinski protirevmatični čaj za čiščenje krvi** g. Fr. Wilhelma, lek. v Neunkirchenu, imav sebi koreninice, rastline in cvetke, katere je veda že zdravnej poznala, da čistijo kri pospešujejo delavnost želodca in prehlajenje, in da se je vednim poskušnjam g. izdelatelja razun tega še posrečilo temu čaju primešati rastline, katere dodaj med zdravilška zeliša še niso bile sprejete. Trdnó sem prepričan, da se bodo po pravi rabi tega vsakej bihi jako potrebnega domačega zdravila polajšale in odpravile vse gori natančneje imenovane bolezni. **Wilhelmov protiprotinski protirevmatični čaj za čiščenje krvi** smem pa zaznamovati kot bistven in malo cenjen napredek „Pharmacopae elegantiae.“

V Vratislavu meseca maja 1877.

Vodja,

anatolično-kemičnega laboratorija in politehničnega zavoda

(L. S.) **Dr. Theobald Werner,**
prisežen kemik.

Edino pravega izdeluje

Franc Wilhelm, lekar v Neunkirchenu.

Zavitek za osemkratno rabo, po ukazu zdravnikovem pripravljeno, s podukom, kako se rabi, vraznih jezičih stane 1 gl., kolek in zavijanje 10 kr.

Svarilo. Vsakdo naj se varuje pred ponarejenim čajem, ter naj zahteva vselej edino le „**Wilhelmov protiprotinski protirevmatični čaj za čiščenje krvi**“ (Wilhelms antiartritischen antichenmatischen Blutreinigungsthee), ker so čaji, ki se nahajajo samo pod imenom protiprotinski protirevmatični čaj za čiščenje krvi samo ponarejene reči, ki naj se nikar ne kupujejo.

Da je za p. i. obdnstvo priličnejše, prodajajo pravi **Wilhelmov protiprotinski protirevmatični čaj** ti le gospodje:

V Ljubljani: Peter Lasnik; v Postojni: Jos. Kupferschmidt, lekarničar; v Zagrebu: Sig. Mittlbach, lekar; v Borgu: Giuseppe Bettanini, lekar; v Bruku na Muri: Albert Langer, lekar; Bozenu: Franz Waldmüller, lekar; v Brunecku: J. G. Mahl; v Belovaru: Rud. Svoboda, lekar; v Brikseuu: Leonh. Staub, lekar; v Plibergu: Jan. Neusser, lekar; v Celji: Baumbach-ova lekarna in Fr. Rauscher; v Korminu: Hermes Codolini, lekar; v Kortini: A. Cam. brazzi; v Deutsch-Landsbergu: Müllerjevi dediči; v Oseku: J. C. pl. Dienes, lekar in Jož. Go. betzky, lekar; v Fürstenfeldu: A. Schrückenfux, lekar; v Frohnleiten: v Blumauer; v Brežah: O. Russheim, lekar in A. Aichinger, lekar; v Gorici: A. Franzoni, lekar; v Gradcu: J. Burgleitner, lekar; v Gutaringu: S. Vatterl; v Grubišnem polji: Jos. Malich; v Gospiču: Valentin Vovk, lekar; v Grafendorfu: Jos. Kaiser; v Mohorju: Jos. M. Richter, lekar; v Hallu (na Tirolskem): Leop. pl. Aichinger, lekar; v Judenburgu: F. Senekovič v Inichenau: J. Stapf, lekar; v Jmstu: Vilh. Deutsch, lekar; v Ivaniču: Ed. Tolovič, lekar; v Karlovcu: A. E. Katkič, lekar in J. Benič; v Celovcu: Karl Klemenčič; v Kindbergu: J. Karinčič; v Kapfenbergu: Turner; v Knittelfeldu: Wilh. Vischner; v Kranji: Karl Šavnik, lekar; v Liencu: Fr. pl. Erlach, lekar; v Leobnu: Jan. Pefereschy, lekar; v Mariboru: Alojzij Quandest; v Metliki: Alfred Matter, lekar; v Mürzzuschlagu: Jan. Danzer, lekar; v Muravu: Jan. Steyrer; v Mitrovici: A. Kerstenovič; v Malsu: Ludvig Pöll, lekar; v Neumarktu (na Štajarskem): Karl Mally, lekar; v Otočcu: Edv. Tomaj, lekar; v Mozirji: Jan. Tribuč; v Ptuju: C. Girod, lekar; v Petervaradinu: L. C. Junginger; v Novem mestu: Dom. Rizzoli, lekar; v Roveredu: Rihard Thales, lekar; v Rottenmannu: Franz X. Illing, lekar; v Samoboru: F. Schwarz, lekar; v Šebenu: Peter Beros, lekar; v Štrasburgu: J. V. Corton; v Št. Vidu: Julian Rippert; v Radgoni: Cezar E. Andrien, lekar; v Stainzu: V. Timoušek, lekar; v Zemunu: D. Jovanovič sin; v Šplitu: Venatio pl. Grazio, lekar; v Schlandersu: B. Würstl, lekar; v Trstu: Jak. Seravalle, lekar; v Tridentu: Ant. Santoni v Trebižu: Eug. Eberlin, lekar; v Belaku: Math. Fürst; v Vukovaru: A. Kraicovics, lekar; v Vinkovcih: Fridrih Herzig, lekar; v Varaždinu: dr. A. Halter, lekar; v Slovenjem gradu: Jos. Kaligarič, lekar in g. Kordik, lekar; v Slovenski Bistrici: Adam pl. Gutkovski, lekar; v Senji: Jos. Accurti, lekar; v Zadru: B. Androvič, lekar; v Zlataru: Jan. Porpišil, lekar. (2)

Blaznikovi dediči v Ljubljani.